

Rapporten All-Archeo bv 2653

Archeologienota
Nazareth-De Pinte - Heirweg

Natasja Reyns

Bornem
2026

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bv
Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Natasja Reyns

All-Archeo bv
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2026/12.807/112

© All-Archeo bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek.....	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	7
2.3	Onderzoeksopdracht.....	7
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.3.2	Beschrijving geplande werken.....	8
2.3.3	Werkwijze.....	9
2.4	Assessmentrapport	11
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied.....	11
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied	18
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	22
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese.....	24
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	25
3	Samenvatting.....	26
4	Bibliografie	27
4.1	Publicaties	27
4.2	Websites.....	27
5	Bijlagen	28
5.1	Archeologische periodes	28

1 Inleiding

Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

---

¹ <https://geo.onroerendergoed.be>

² <https://geo.onroerendergoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2026D210

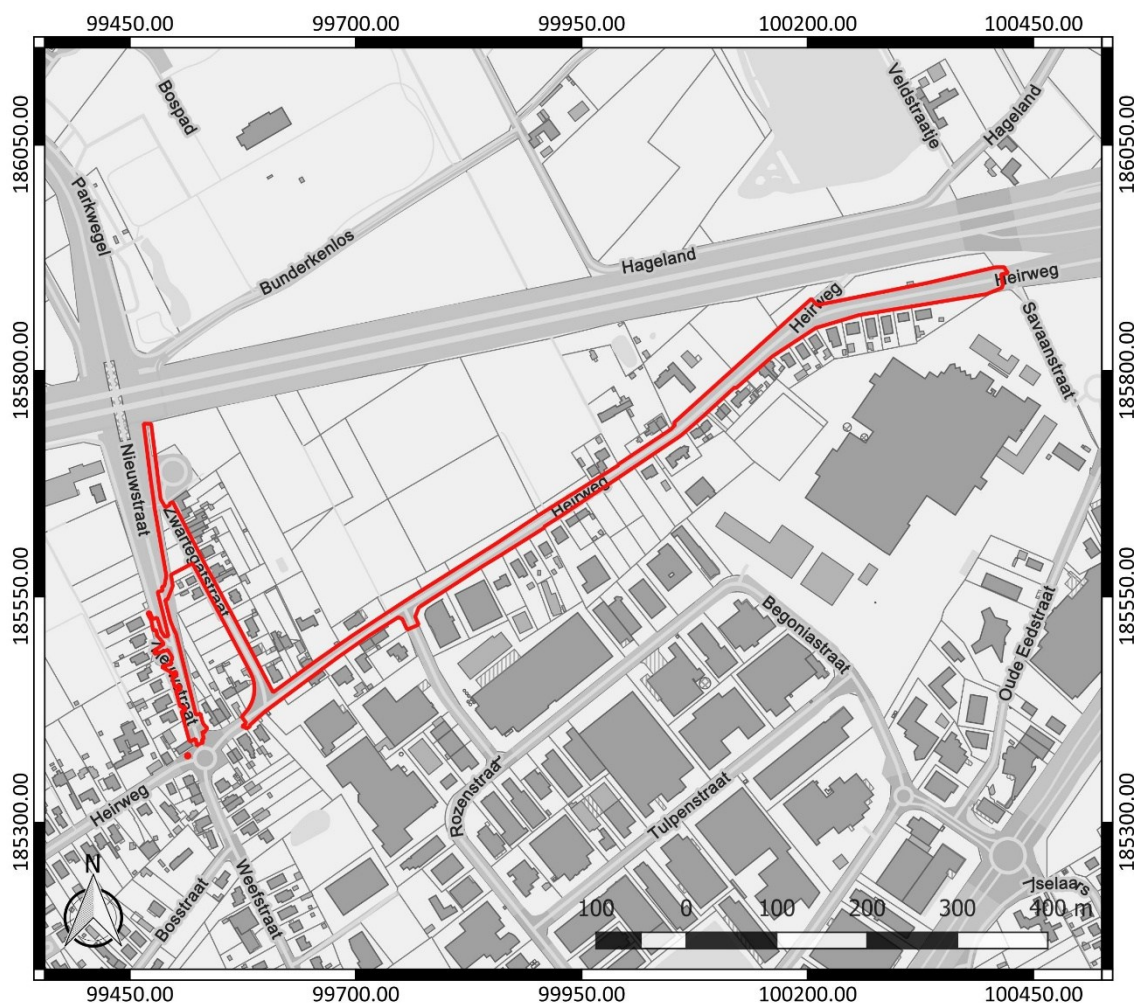
Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): provincie Oost-Vlaanderen, Nazareth-De Pinte, De Pinte en Eke, Heirweg, Zwartegatstraat

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 99465.3, 185384.51
- 100416.34, 185910.54

Kadastraal plan:

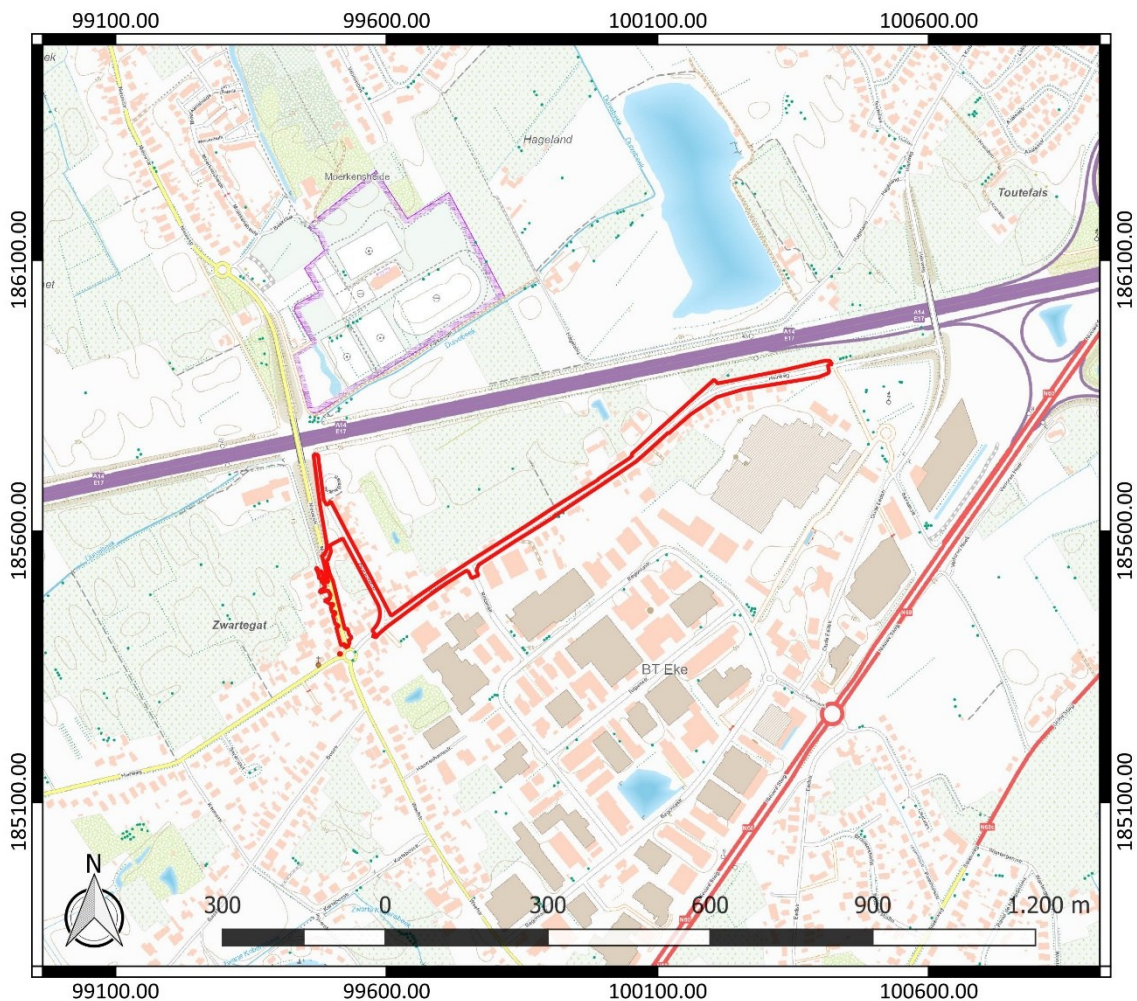
Figuur 1: Kadastraal plan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen:

- Nazareth-De Pinte, Afdeling 3, sectie C, nummers 270P, 272R, 272T, 272W, 272Y, 272Z, 277R, 277S, 281A2, 281B2, 281D2, 281E2, 281F2, 281G2, 281H2, 281S, 281W, 281Z, 285M, 285N, 285P, 286F, 286G, 286H, 290D, 293D, 295/2B, 297/2C, 299/2B, 300/2B, 301/2C, 302/2E, 302/2F, 303L, 303M, 304H, 306C, 346B, 353E, 358G
- Nazareth-De Pinte, Afdeling 2, sectie A, 2K, 2P, 3E2, 4C, 5F, 45327, 6K, 8C, 8D, 9H2, 9W2, 12D, 114M, 114S, 115H, 116N, 116R, 116S, 117M, 117N, 117V, 160B, 160D, 161F2, 161G2, 161H2, 161M2, 161N2, 161P2, 161T2, 161Z, 185L, 185M, 186F, 186H, 192P, 192S

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 2,421 ha

Topografische kaart:

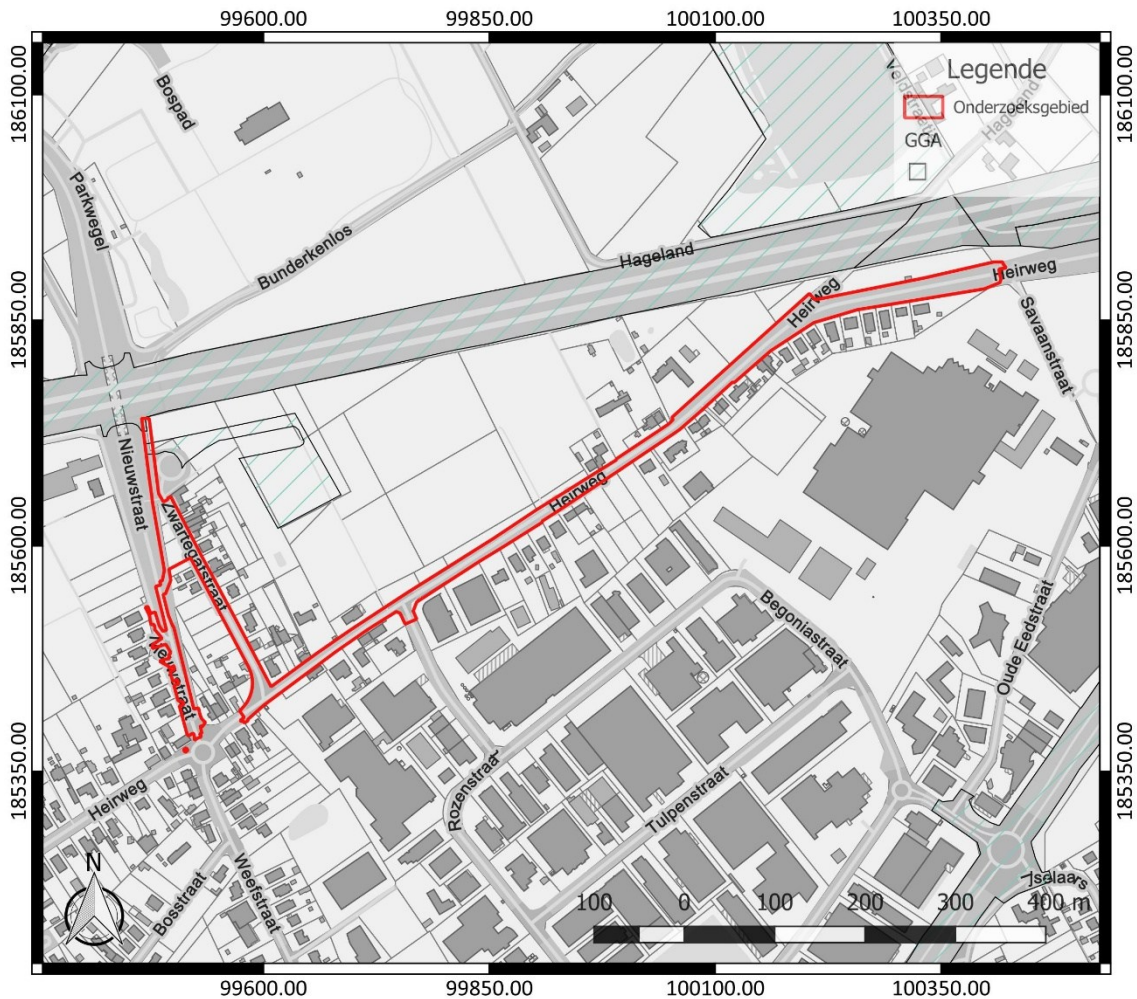

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 03/01/2024 – 29/04/2026

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, steentijd, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, akkerland, bos

Verstoorde zones: het uiterste noordwesten van het onderzoeksgebied bevindt zich ter hoogte van een gebied waar geen archeologisch erfgoed (GGA) meer te verwachten is.

Figuur 3: Verstoringkaart, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.2 Archeologische voorkennis

Voor het onderzoeksgebied werd in het verleden reeds een archeologienota opgesteld (ID 28499).³ Naar aanleiding van wijzigingen in de geplande werken en ook in de contour van de planaanvraagzone, diende een aangepaste archeologienota opgesteld te worden.

Het onderzoeksgebied bevindt zich ook gedeeltelijk ter hoogte van CAI ID 984363. Hier vond archeologisch vooronderzoek plaats, maar daarbij zijn geen relevante archeologische resten aan het licht gekomen (zie hoofdstuk 2.4.3).⁴

2.3 Onderzoekopdracht

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

³ Reyns 2024

⁴ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Recyclagepark [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/984363> (geraadpleegd op 5 januari 2024).

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

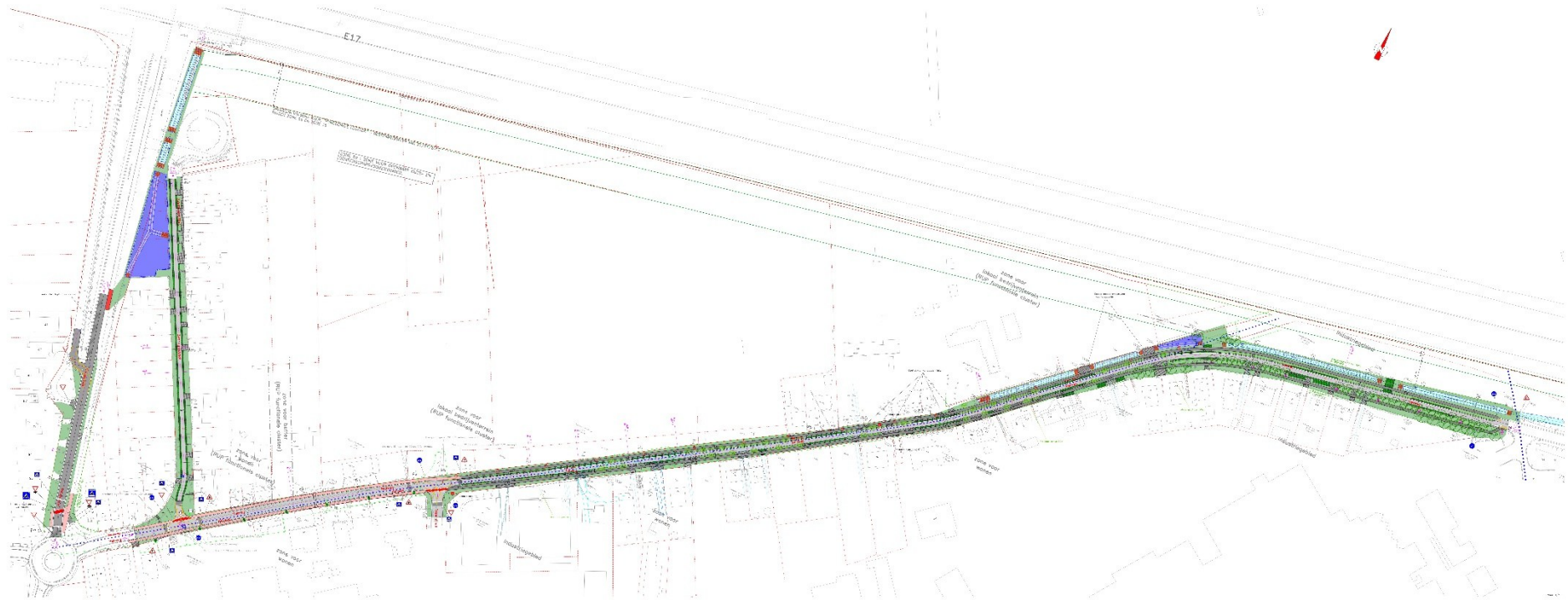
Randvoorwaarden: er zijn geen randvoorwaarden van toepassing.

2.3.2 Beschrijving geplande werken

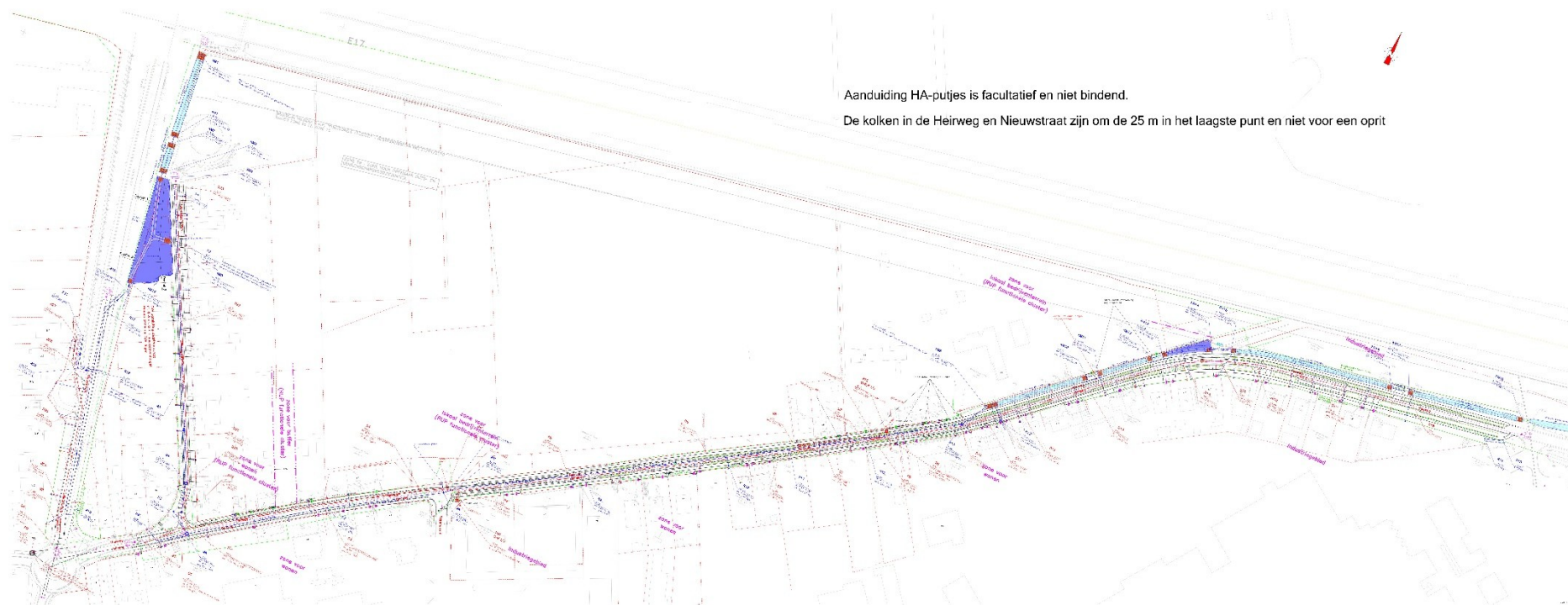
Binnen het onderzoeksgebied worden de Heirweg, de Zwartegatstraat en de Nieuwstraat heraangelegd. De aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel wordt voorzien. Ter hoogte van de nieuwe rioleringstracés zullen bodemingrepen plaatsvinden tot op een diepte van ca. 1,61 m. Er worden ook enkele bestaande grachten beperkt overwelfd.

In het noordwesten van het onderzoeksgebied komt een nieuw bufferbekken. De bodem hier komt op een diepte van ca. 53 cm tot ca. 1,55 m te liggen. In een bestaande riooloverstort wordt een extra kamer gecreëerd door een muur met knip. De oude overstortmuur wordt gedeeltelijk dicht gebetonneerd.

Er worden ook nieuwe verhardingen aangelegd. Die zullen een verstoringsdiepte hebben van ca. 65 cm ter hoogte van de rijweg en ca. 40 cm ter hoogte van de fietspaden. Groenaanleg bestaat uit het inzaaien van gras wat een verstoringsdiepte van ca. 40 cm kent en verder de aanplant van bomen. Ter hoogte van de plantkuilen zal een verstoringsdiepte tot maximaal ca. 1,00 m plaatsvinden.

Figuur 4: Ontwerplan

Figuur 5: Rioleringsplan

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied.

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart is niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is georeferereerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de Villaretkaart (1745-1748), de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778), de Atlas der Buurtwegen (1841) en de Atlas cadastrale parcellaire de la Belgique van Popp (1842-1879) worden vier momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be en op www.cartesius.be. Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

2.4 Assessmentrapport

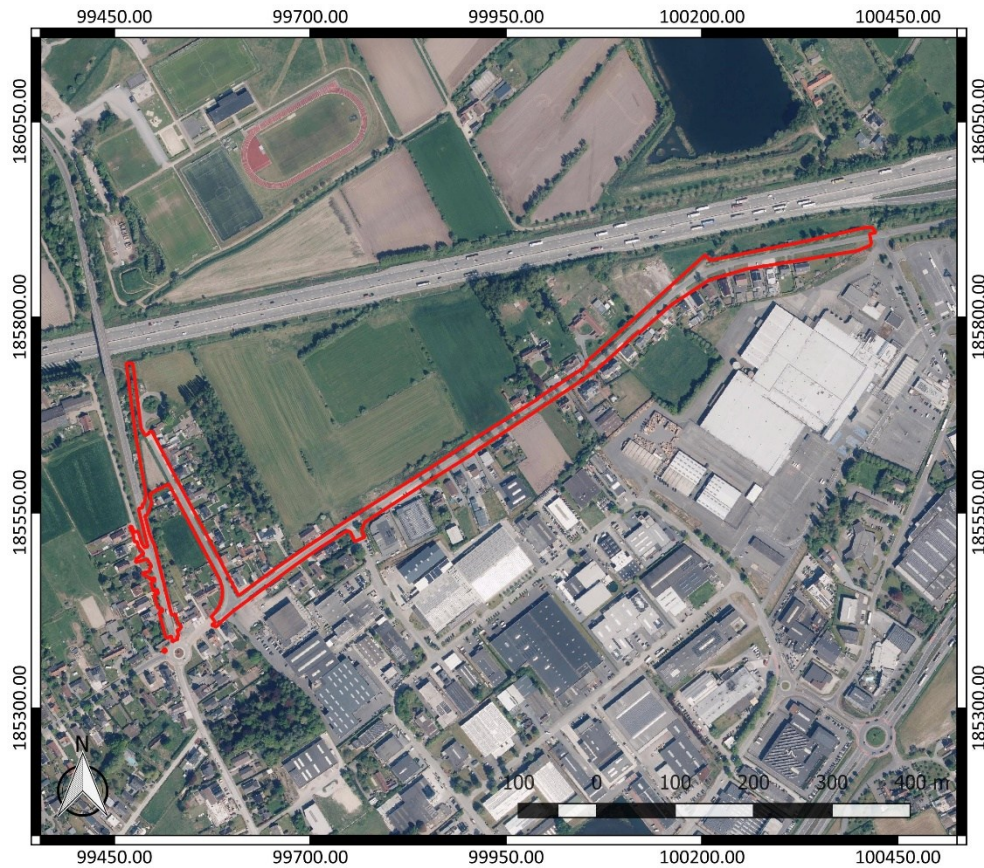
2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

Het onderzoeksgebied is gelegen ter hoogte van de Heirweg, de Zwartegatstraat en de Nieuwstraat, ten zuiden van de A14 (Figuur 6). Volgens het gewestplan is het terrein gelegen in woongebieden, woongebieden met een landelijk karakter, gebieden voor ambachtelijke bedrijven en de gebieden voor kleine en middelgrote ondernemingen en agrarische gebieden. Ten noorden grenst het onderzoeksgebied aan de Duivebeek (Figuur 8). Ten noordoosten vinden we de Kokersbeek, ten oosten de Toutefaisbeek en ten zuiden de Zwarte Kobensbeek en de Kruisbeek.

Geomorfologisch behoort het onderzoeksgebied tot het vlakland van Nazareth, dat zich ten oosten van de alluviale vlakte van de Leie bevindt. Het is een vlak, zandig gebied met een hoogte rond 10 m TAW. Het vlak van Nazareth komt overeen met het fluvioperiglaciale opvullingsvlak van de Vlaamse Vallei en vormt een laagterras dat enkele meters uitsteekt boven de valleibodem van de alluviale vlakte.⁵ Nazareth is te situeren in een interfluvium tussen de vallei van de Leie en de vallei van de Bovenschelde.⁶

⁵ De Moor *et al.* 1997, 14

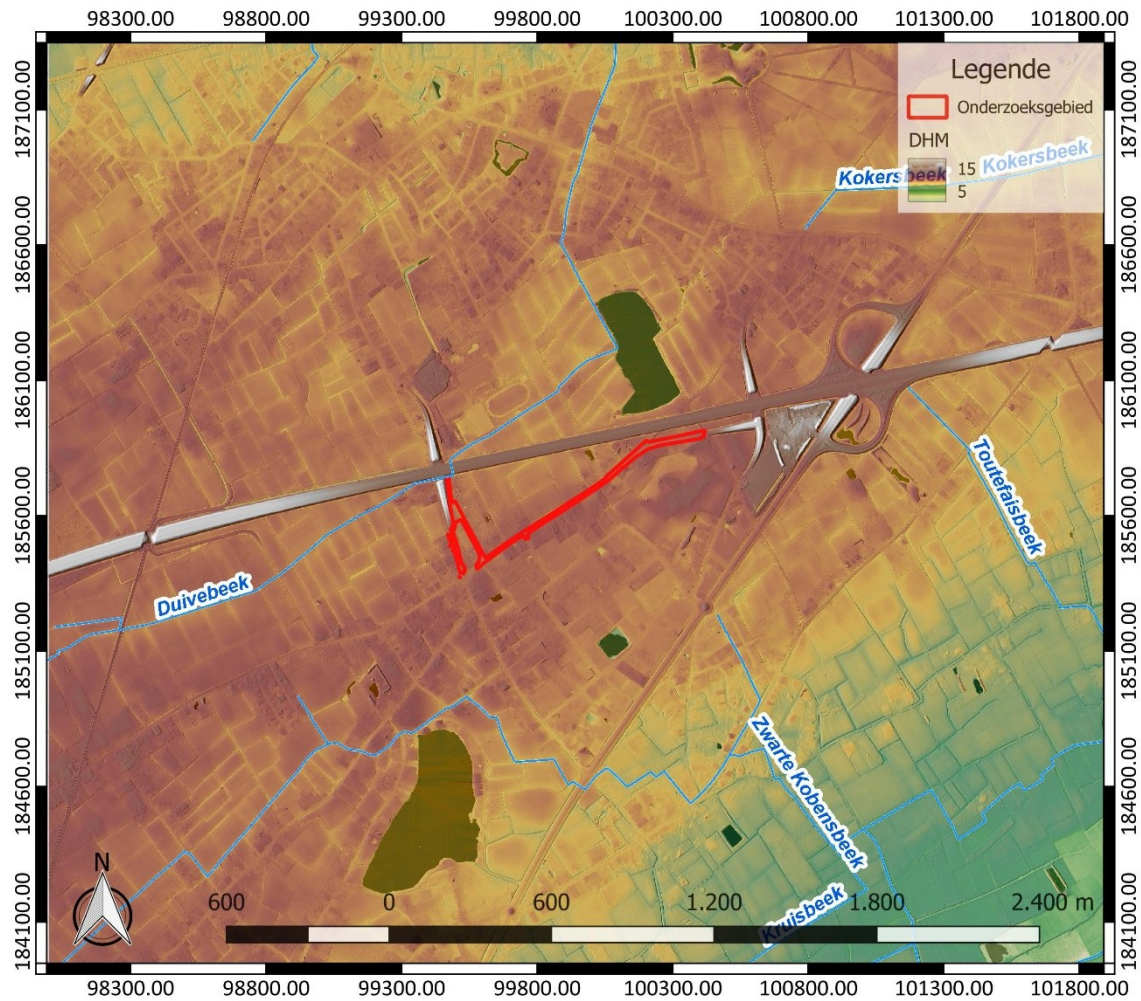
⁶ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Nazareth [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14238> (geraadpleegd op 4 januari 2024).

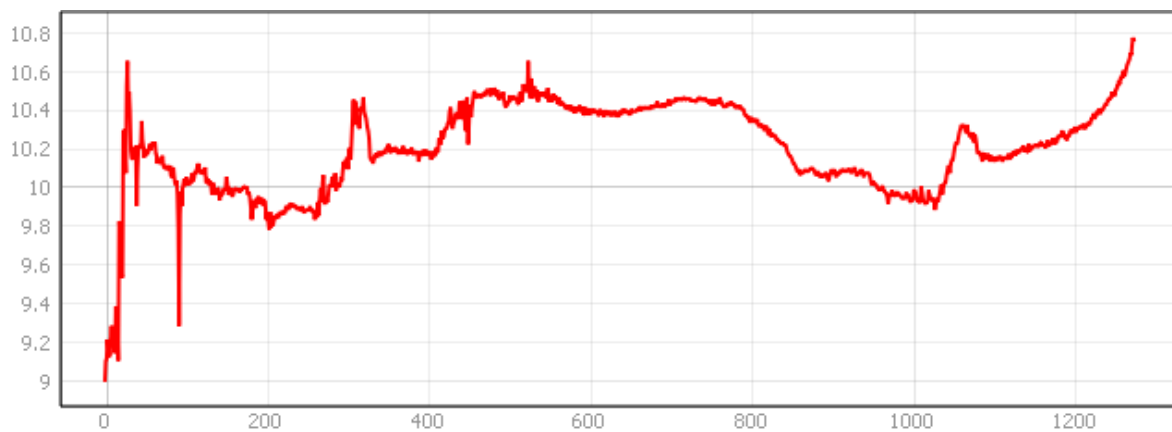
Figuur 6: Luchtfoto van 2025 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 7: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Multidirectional hillshade DHM Vlaanderen I, 25 cm, met aanduiding van het onderzoeksgebied

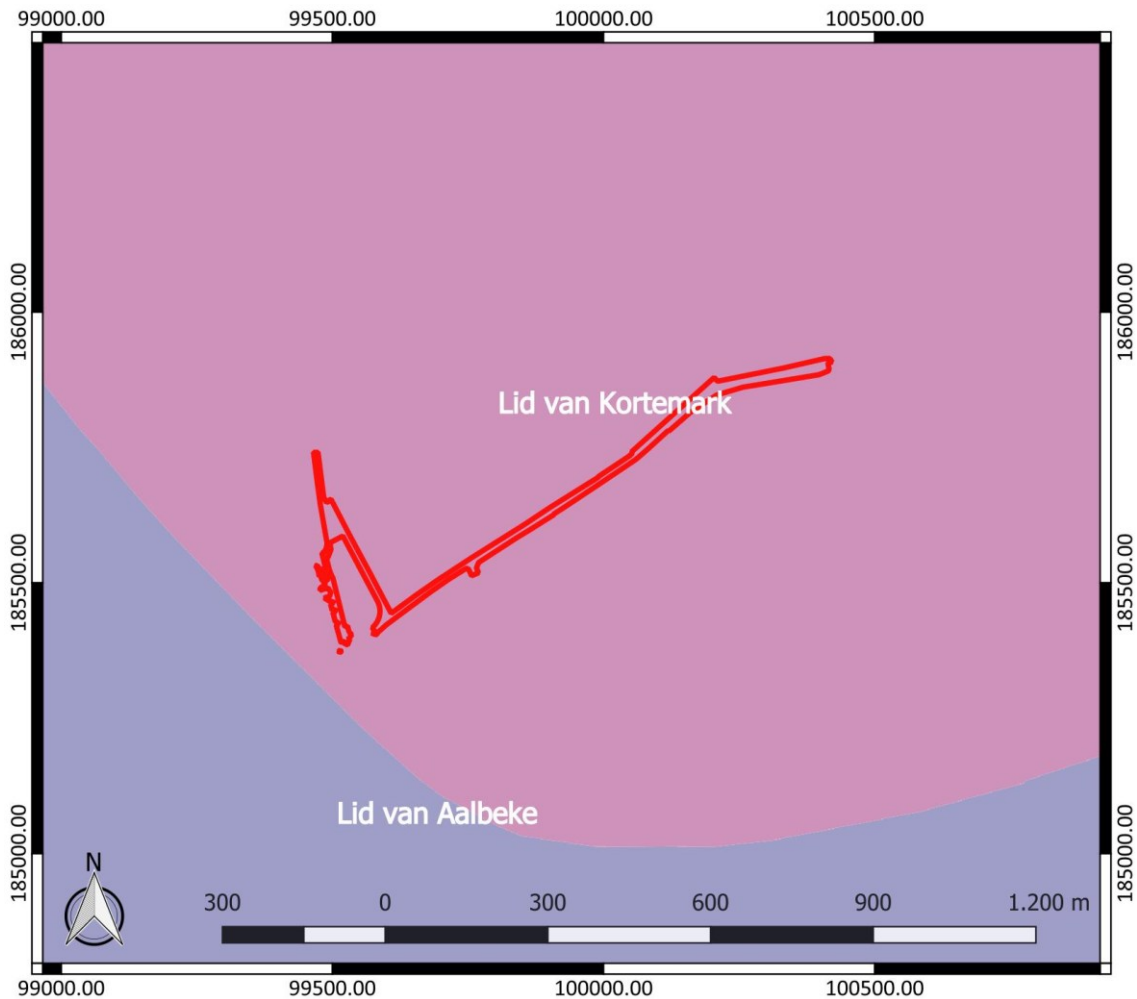

Figuur 8: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 25 cm (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 9: Hoogteverloop van west naar oost centraal over het onderzoeksgebied (www.geopunt.be/kaart)

Het onderzoeksgebied bevindt zich op een lichte opduiking in het landschap. Het kent een hoogte van 9 tot 10,8 m TAW (Figuur 9).

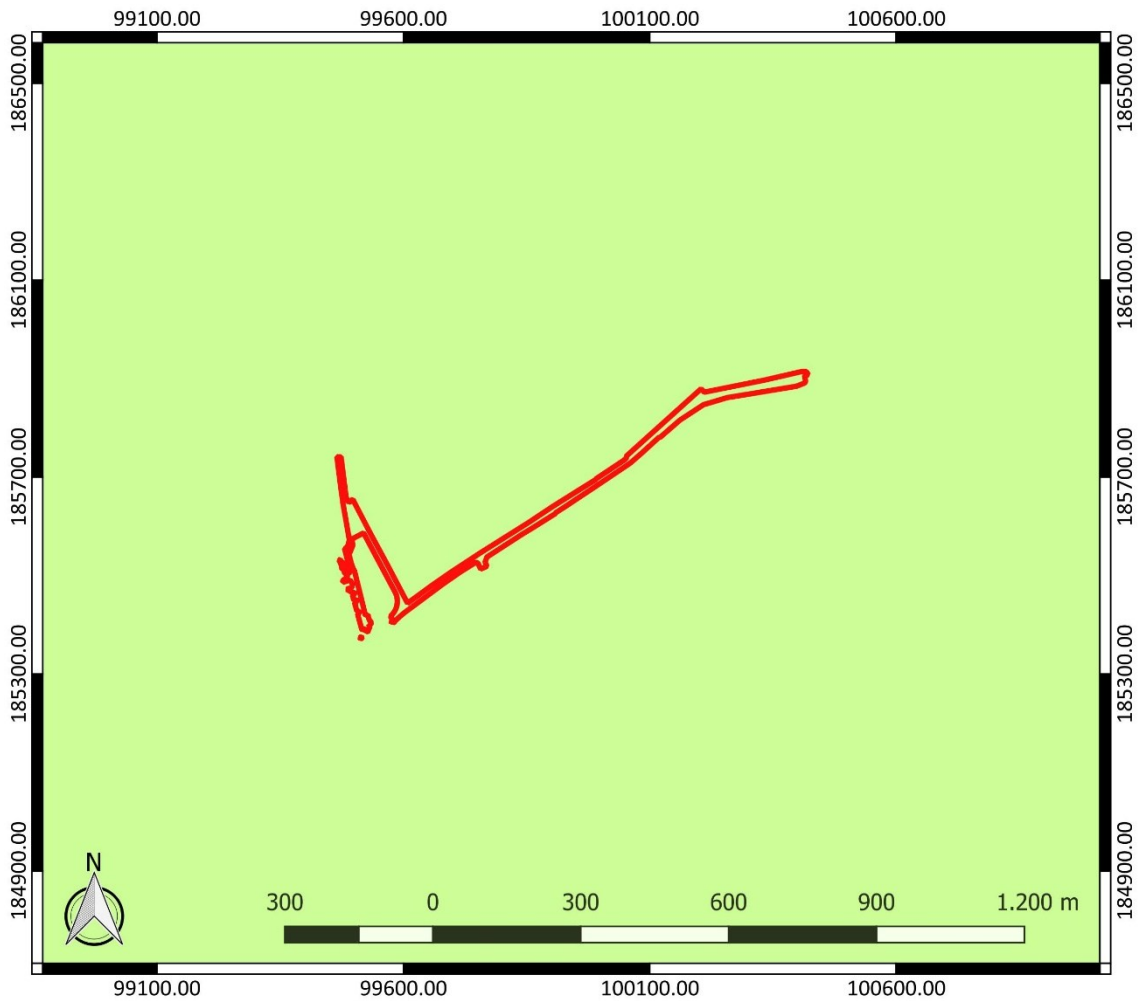
Figuur 10: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De tertiaire ondergrond van het onderzoeksgebied (Figuur 10) bestaat uit het Lid van Kortemark. Dit wordt gekenmerkt door grijze tot groengrijze klei tot silt, die dunne banken zand en silt bevat. Op korte afstand ten zuiden en ten westen vinden we op de kaart de aanduiding van het Lid van Aalbeke. Dit bestaat uit donkergrijze tot blauwe klei met glimmers.⁷

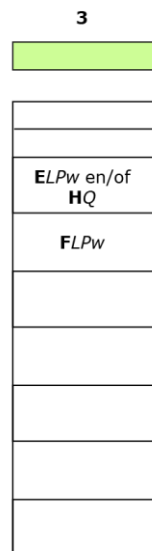
De quartairgeologische kaart (Figuur 11) geeft aan dat in het onderzoeksgebied eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk Vroeg-Holoceen voorkomen, en/of hellingafzettingen van het Quartair. Hieronder bevinden zich oudere fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).⁸

⁷ www.geopunt.be/kaart

⁸ www.geopunt.be/kaart

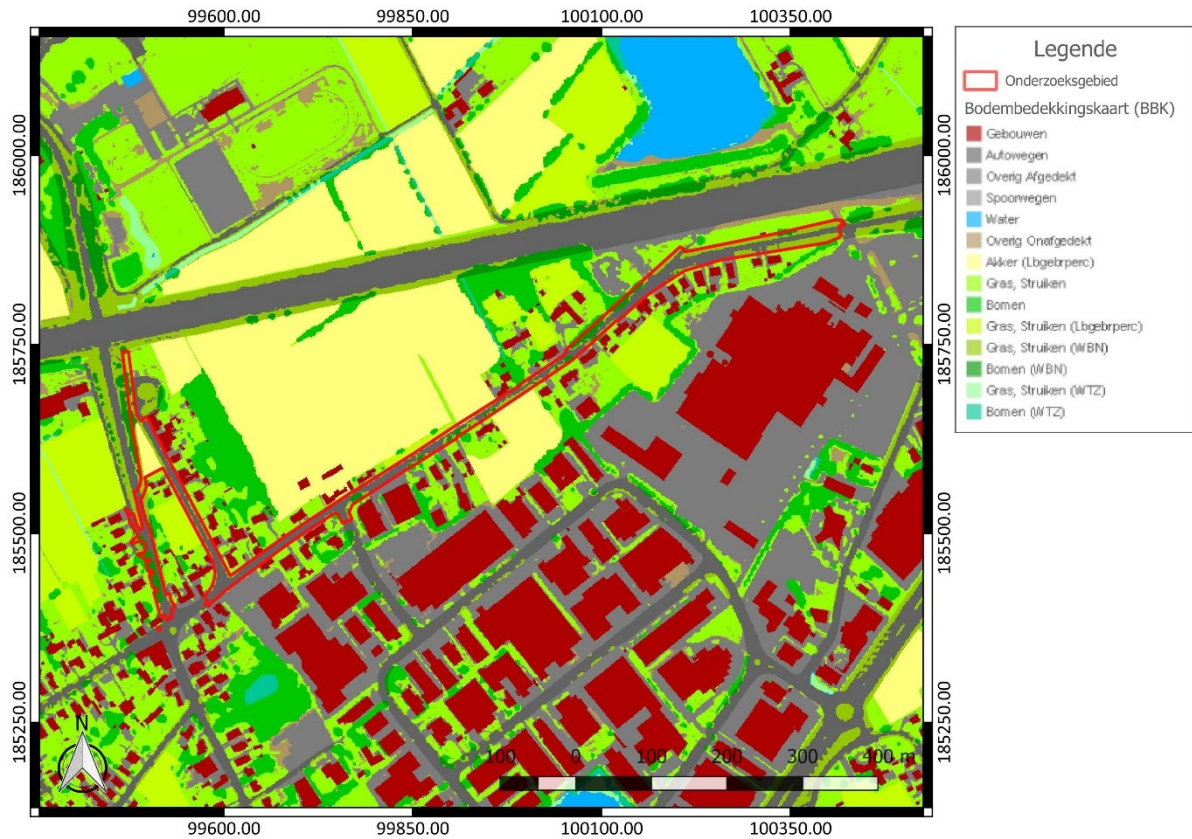
Figuur 11: Quartairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

* De karteereenheid is mogelijk afwezig.
ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.
HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.
FLPw Fluviaale afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).

Figuur 12: Legende bij de quartairgeologische kaart (www.geopunt.be)

Figuur 14: Bodemgebruikskarta met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

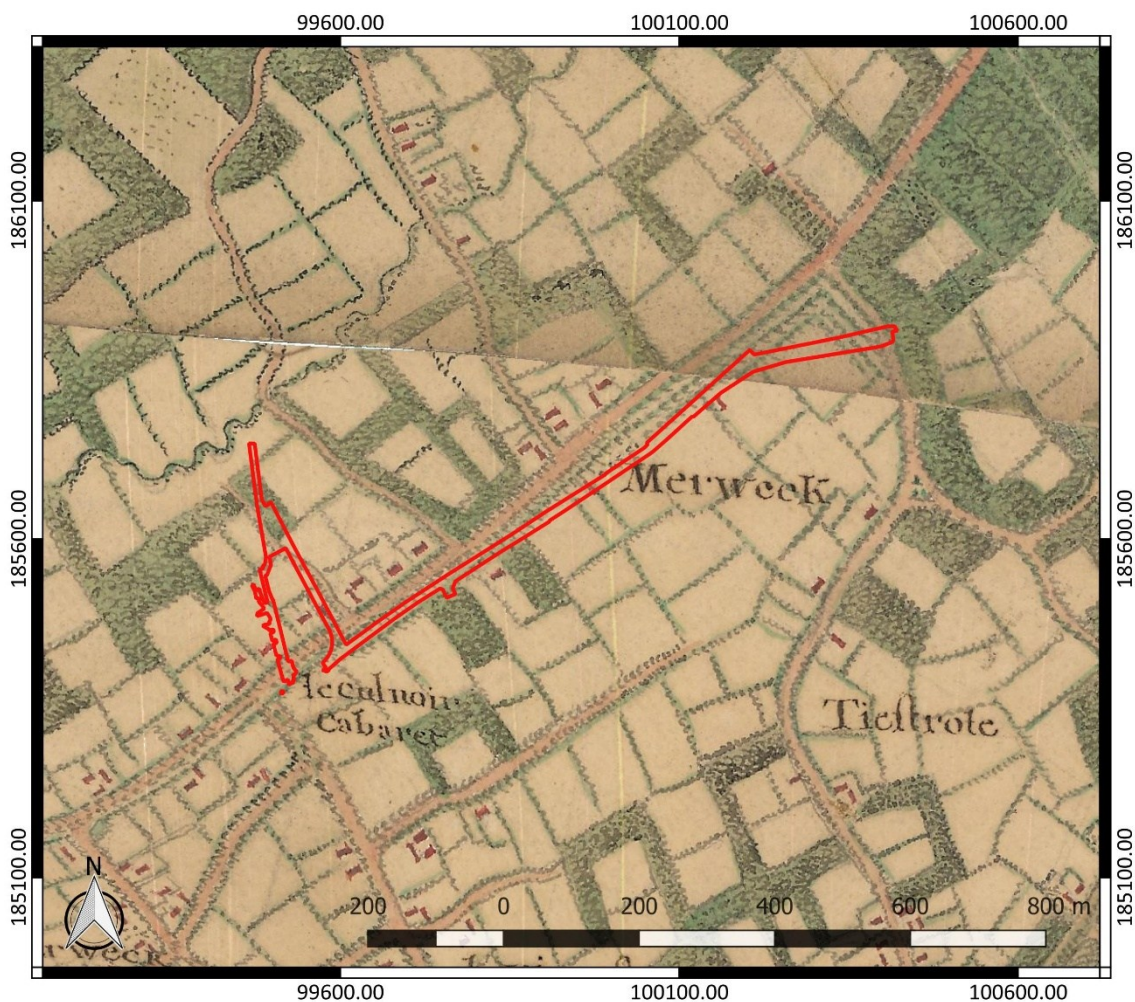

Figuur 15: Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

De oudste vermelding van Nazareth gaat terug tot 1259. Oorspronkelijk behoorde het tot het domein van de graaf van Vlaanderen. De parochie Nazareth werd gesticht in 1240. Het planmatig aangelegde dorp is vermoedelijk opgericht in de 13de eeuw, met een bewoningsconcentratie rondom een vierkant dorpsplein met een omwalde kerk met kerkhof en via een lange dreef verbonden met het eveneens vierkant omwalde kasteel.⁹ Binnen Nazareth-De Pinte is het onderzoeksgebied te situeren in de deelgemeentes De Pinte en Eke.

De naam Eke betekent woonplaats in de omgeving van een eikenbos en wordt voor de eerste maal vermeld in annalen van de Sint-Pietersabdij in 737. Het dorp had in de 16de eeuw veel te lijden onder de bestorming van de Gentenaars in 1578-79 door de talrijke aanhangers van de Hervorming en bij de verschillende Franse invallen in de 17de eeuw en in 1708. Ook overstroomde de Schelde regelmatig tot het einde van de 17de eeuw. In 1935-1936 werd een verdedigingslinie tussen de Leie en de Schelde gebouwd. Daarvan resten nog verschillende bunkers.¹⁰

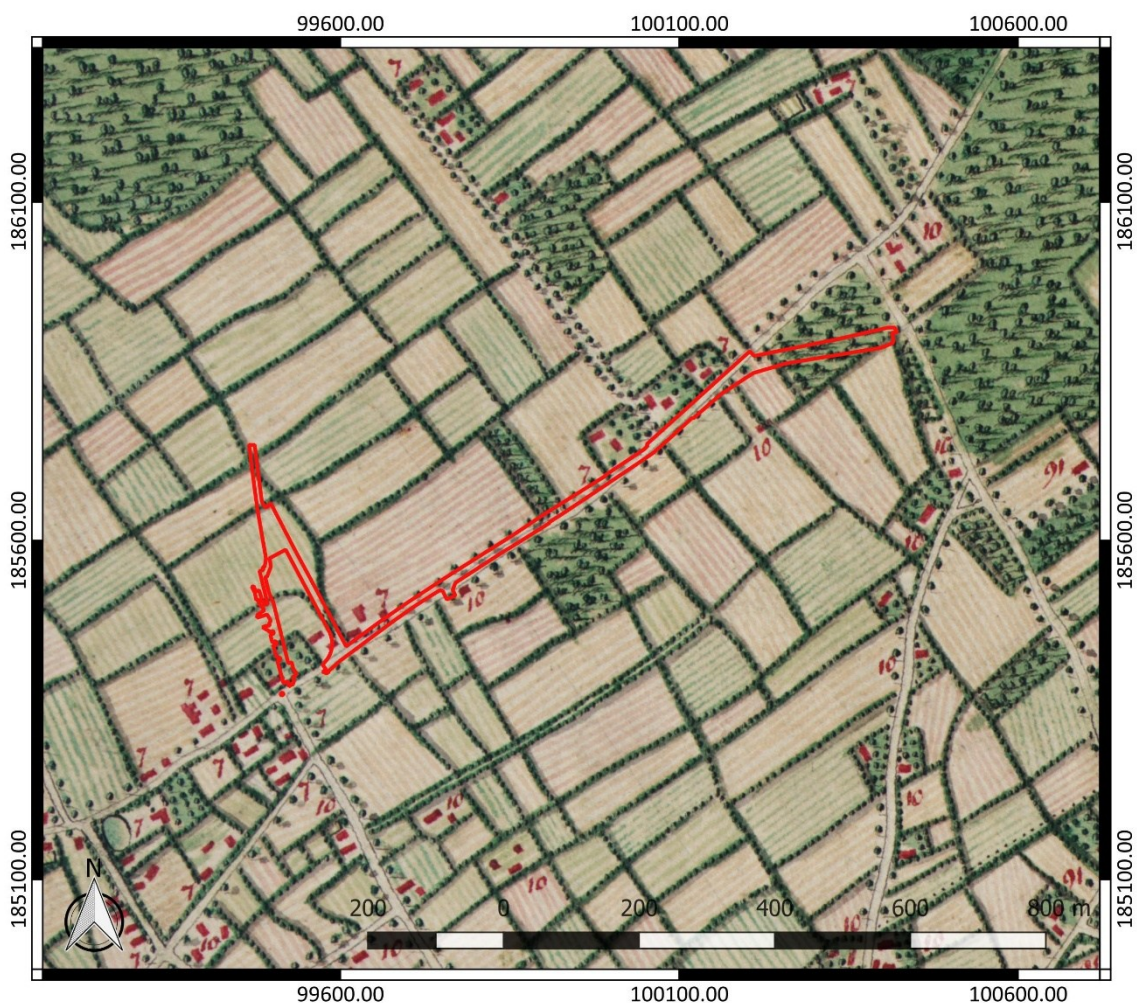
Figuur 16: Villaretkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

⁹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Nazareth [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14238> (geraadpleegd op 4 januari 2024).

¹⁰ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Eke [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14239> (geraadpleegd op 4 januari 2024).

De Pinte is een relatief jonge gemeente, die pas opgericht werd in 1868. Voorheen was het een gehucht, genaamd “Klein Nazareth”, dat deel uitmaakte van Nazareth. De benaming “Pinte” is afkomstig van een oude herberg in de huidige Pintestraat. Het grondgebied van de Pinte was oorspronkelijk het centrum van het Scheldeveld, een uitgestrekt heidegebied in het bezit van de Gentse Sint-Pietersabdij met sinds de 13de eeuw een ontginningshoeve welke ten oosten van de historische dorpskern en van het onderzoeksgebied.¹¹

Op de Villaretkaart, genoemd naar Jean Villaret, ingenieur-geograaf bij het Franse hof en één van de makers (1745-1748), bevindt het onderzoeksgebied zich reeds ter hoogte van een historische weg (Figuur 16). Het tracé komt niet volledig overeen met de aanduiding van de weg, maar dit is mogelijk het gevolg van een beperkte afwijking bij het georefereren van de kaart. Het noordoosten en het noordwesten van het terrein bevindt zich nog niet ter hoogte van historische wegen. Dit deel van het terrein is op de kaart aangeduid als akkerland en deels ook als bos.

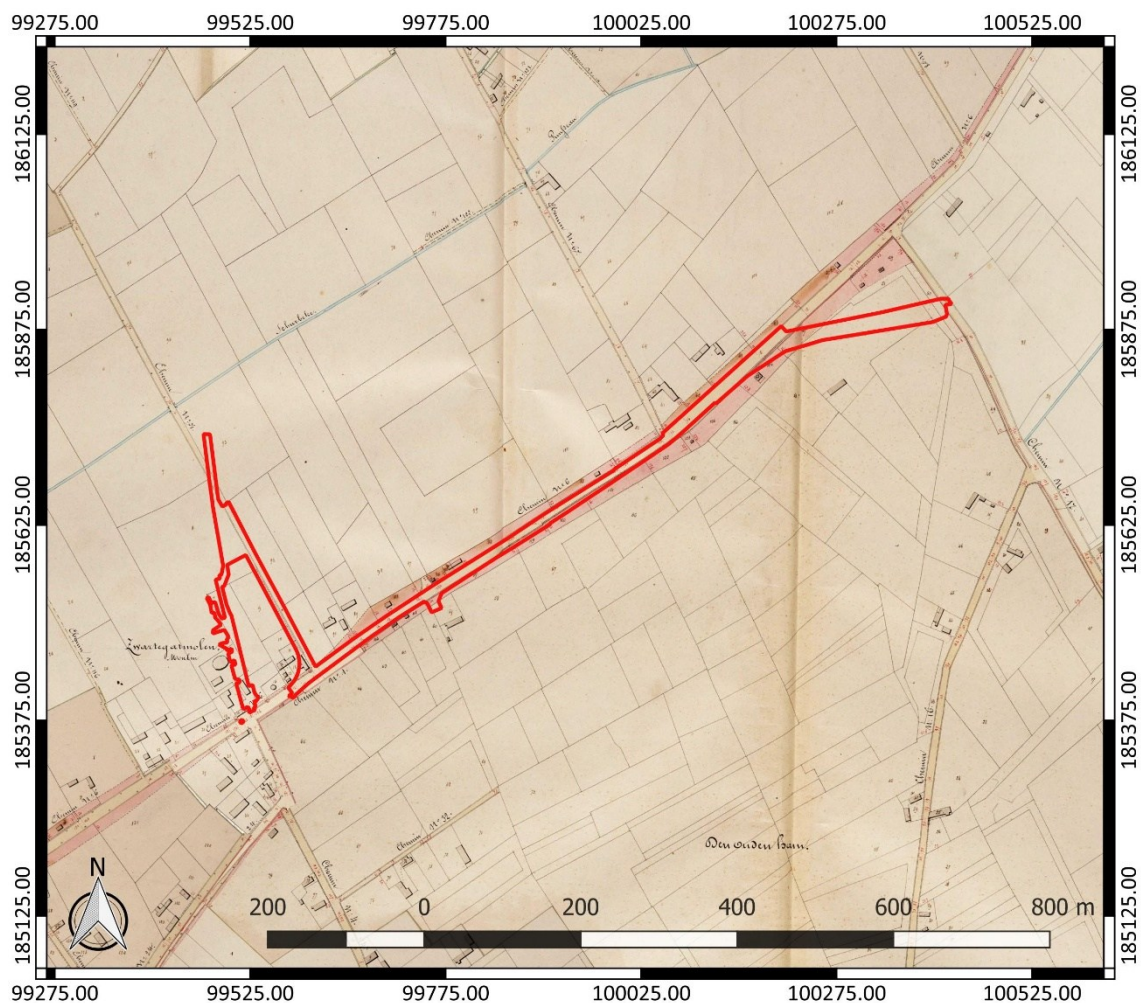

Figuur 17: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), zien we opnieuw dat een groot deel van het onderzoeksgebied zich ter hoogte van een historische weg bevindt (Figuur 17). Het oosten is gesitueerd ter hoogte van bos, het noordwesten

¹¹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: De Pinte [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14236> (geraadpleegd op 4 januari 2024).

bevindt zich ter hoogte van akkerland. In het westen van het terrein zijn op twee locaties (delen van) gebouwen binnen het onderzoeksgebied weergegeven.

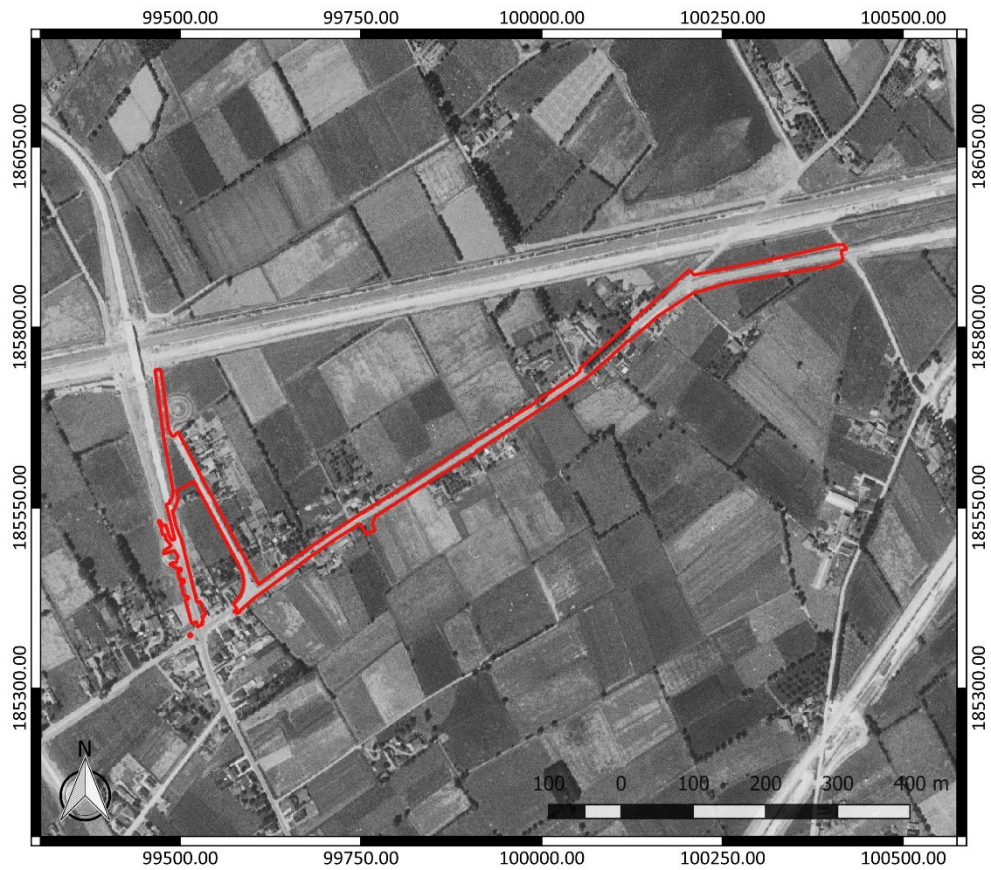
Figuur 18: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De Atlas der Buurtwegen (1841) geeft een gelijkaardig beeld als de voorgaande kaart weer en toont eveneens twee gebouwen binnen de contour van het onderzoeksgebied (Figuur 18). We zien nu ook de aanduiding van een weg in het noordwesten van het terrein, ter hoogte van de huidige Zwartegatstraat. De Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van P.C. Popp (1842-1879) toont ons opnieuw hetzelfde beeld als de Atlas der Buurtwegen. We zien verder ook duidelijk twee molens aangegeven, net ten westen van het onderzoeksgebied.

Een luchtfoto uit 1971 (Figuur 20) toont ons dat de A14 ten noorden van het onderzoeksgebied aangelegd is, net als de Nieuwstraat in het westen van het onderzoeksgebied. Ook in het oosten van het terrein is nu wegenis aangelegd. Een luchtfoto uit 1979-1990 (Figuur 21) geeft voor het onderzoeksgebied een gelijkaardig beeld als de voorgaande luchtfoto weer. Verder toont ze ons dat de bebouwing in de omgeving van het onderzoeksgebied enorm uitgebreid is. Het beeld komt reeds grotendeels overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 6).

Figuur 19: Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van Popp met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 20: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 21: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 22). De in de nabijheid gelegen archeologische waarden en de locaties met een gelijkaardige landschappelijke ligging worden besproken. Ze zijn het relevantste om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten.

Zoals hoger reeds vermeld, bevindt het onderzoeksgebied zich gedeeltelijk ter hoogte van CAI ID 984363. Hier vond archeologisch vooronderzoek plaats, maar daarbij zijn geen relevante archeologische resten aangetroffen.¹² Verder bevindt het zich ook ter hoogte van archeologienota ID 28499, die geen terreinonderzoek adviseerde.¹³

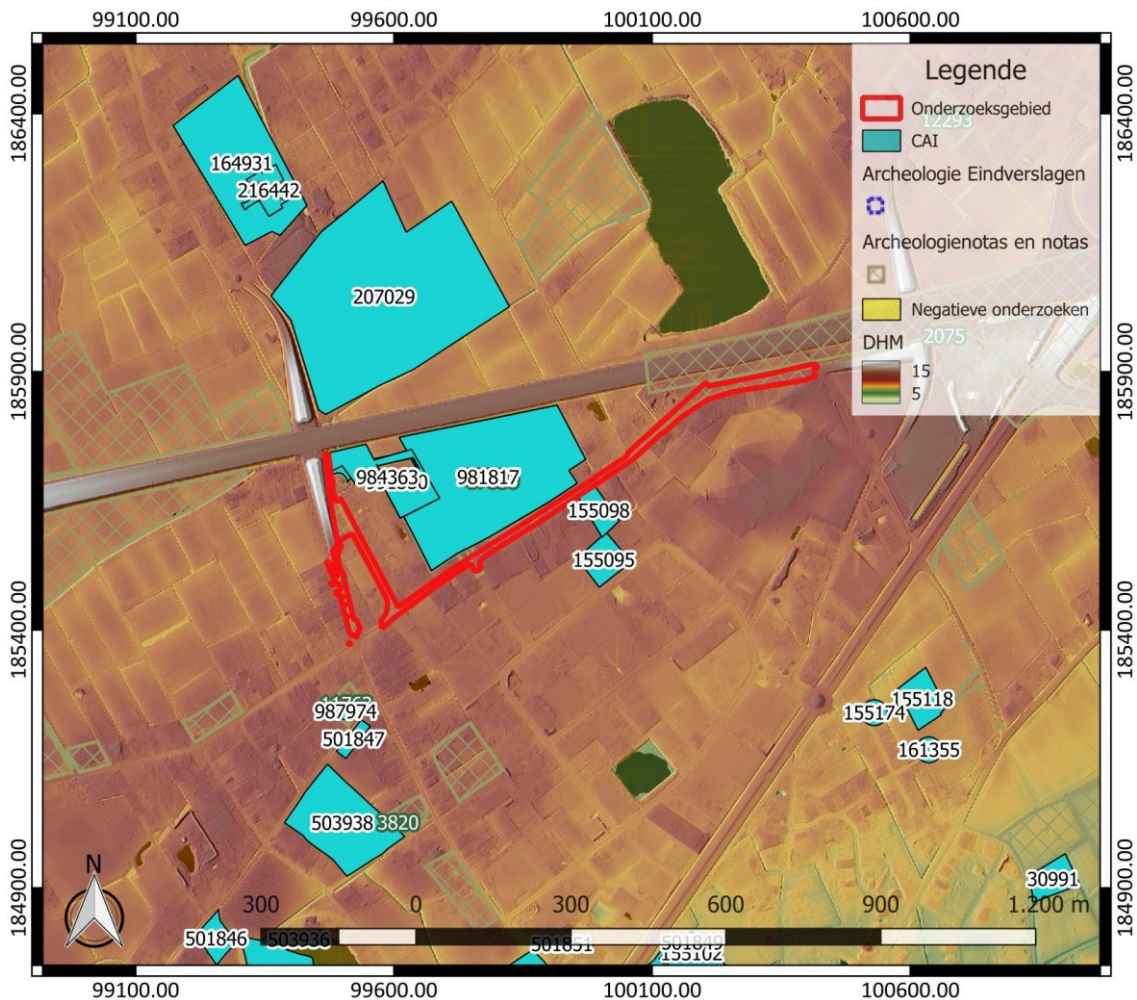
Archeologisch onderzoek op een terrein waar het onderzoeksgebied aan grenst, bracht vooral resten uit de nieuwste tijd aan het licht (CAI ID 981817). Enkele kuilen zijn mogelijk ouder en kunnen misschien eerder in de nieuwe tijd of zelfs de late middeleeuwen gesitueerd worden. Er bleek echter geen sprake van een waardevolle archeologische vindplaats.¹⁴

¹² Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Recyclagepark [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/984363> (geraadpleegd op 5 januari 2024).

¹³ Reyns 2024

¹⁴ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Heirweg 60 [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/981817> (geraadpleegd op 5 januari 2024).

Net ten zuiden van het onderzoeksgebied, ter hoogte van CAI ID 155095 en 155098, zijn lithische artefacten uit de steentijd gevonden.¹⁵

Figuur 22: Overzichtskartaal Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://geo.onroerenderfgoed.be/>), weergegeven op het DTM 1 m en Hillshade DHM 5 m

Verder naar het noorden toe zijn ter hoogte van CAI ID 164931, 207029 en 216442 enkel resten uit de nieuwe en de nieuwste tijd gevonden.¹⁶ Ten zuidwesten is aardewerk uit de late middeleeuwen gevonden (CAI ID 501847).¹⁷ Ter hoogte van CAI ID 987974 werd een munt uit 1656 aangetroffen.¹⁸

¹⁵ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Begoniastraat (E3) [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/155095> (geraadpleegd op 6 januari 2024); Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Heirweg (E12) [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/155098> (geraadpleegd op 5 januari 2024).

¹⁶ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Nieuwstraat [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/164931> (geraadpleegd op 5 januari 2024); Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Moerkensheide [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/207029> (geraadpleegd op 5 januari 2024); Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Moerkensheide [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/216442> (geraadpleegd op 5 januari 2024).

¹⁷ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Bosstraat (E10) [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/501847> (geraadpleegd op 5 januari 2024).

¹⁸ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Bosstraat I [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/987974> (geraadpleegd op 24 april 2026).

CAI ID 503938 markeert de locatie van een mogelijke site met walgracht die reeds in de 18de eeuw verdwenen moet zijn.¹⁹

Ten zuidoosten vermelden we nog de vondst van een lithisch artefact uit de steentijd (CAI ID 155118 en 155174)²⁰ en metaaldetectievondsten uit de late middeleeuwen (CAI ID 161355).²¹ Archeologienota's ID 2075,²² 25509,²³ 33009²⁴ en 36094²⁵ adviseerden dat er nog terreinonderzoek nodig was. Een verslag daarvan is nog niet te vinden.

Andere gekende archeologische waarden in de omgeving van het onderzoeksgebied bevinden zich al op vrij grote afstand ten opzichte van het onderzoeksgebied of kennen een verschillende landschappelijke ligging. Ze zijn weinig relevant om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten. Daarom worden ze hier niet nader toegelicht. Archeologienota's of nota's van terreinen in de omgeving die geen relevante aanvulling op de reeds besproken CAI-locaties geven, lichten we daarom hier niet afzonderlijk toe.

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein? Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Het onderzoeksgebied kent een gunstige landschappelijke ligging, op een opduiking in het landschap, nabij waterlopen en ter hoogte van de overgang van een matig natte naar een matig droge bodem. Historische kaarten tonen ons dat een groot deel van het terrein in het verleden ook al in gebruik was als weg. Vandaag de dag wordt het terrein quasi volledig ingenomen door weginfrastructuur, met uitzondering van een zone van ca. 1025 m², waar een nieuw bufferbekken gerealiseerd wordt. Ter hoogte van de bestaande weginfrastructuur is al enige aantasting van het bodemarchief te verwachten.

Gekende archeologische waarden in de omgeving wijzen op archeologisch potentieel voor de regio met betrekking tot resten uit de steentijd en de late middeleeuwen tot de nieuwste tijd. Er is zowel sprake van potentieel op sporensites als op artefactensites. Ook op korte afstand ten zuiden van het onderzoeksgebied zijn in het verleden al steentijd artefacten gevonden, maar grootschaliger onderzoek ten noorden van het onderzoeksgebied en ook deels binnen het onderzoeksgebied bracht geen waardevolle archeologische vindplaats aan het licht. Historische kaarten geven aan dat ter hoogte van de aansluiting van de Zwartegatstraat op de Heirstraat in de 18de en 19de eeuw een gebouw aanwezig was. Dit gebouw is verdwenen toen de Zwartegatstraat aangelegd werd.

---

¹⁹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Bosstraat (E116) [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/503938> (geraadpleegd op 5 januari 2024).

²⁰ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Ijselaars (E50) [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/155118> (geraadpleegd op 5 januari 2024); Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Ijselaars (E107) [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/155174> (geraadpleegd op 5 januari 2024).

²¹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Ijselaars III [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/161355> (geraadpleegd op 5 januari 2024).

²² <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/2075>

²³ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/25509>

²⁴ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/33009>

²⁵ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/36094>

Wat is de impact van de geplande werken?

Binnen het volledige onderzoeksgebied worden werken gepland. De voornaamste werken omvatten de aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel, de heraanleg van de bestaande wegenis en de aanleg van bijkomende verhardingen in een beperkte zone, de aanleg van een bufferbekken en verder nog bijhorende omgevingsaanleg. De verstoringdiepte van de verschillende bodemingrepen varieert overwegend tussen 40 cm en 1 m. Ter hoogte van de nieuwe riolering loopt de verstoringdiepte verder op, tot ca. 1,61 m en ter hoogte van het nieuwe bufferbekken is dat tot ca. 1,55 m. Dit doet besluiten dat binnen het volledige onderzoeksgebied het bodemarchief mogelijk bedreigd wordt.

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Bureauonderzoek geeft aan dat de regio van het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Er is sprake van potentieel op resten uit de steentijd, de middeleeuwen, de nieuwe tijd en de nieuwste tijd. Op basis van de gunstige landschappelijke ligging zijn relevante archeologische resten uit andere periodes ook nog niet helemaal uit te sluiten.

Grootschalig archeologisch onderzoek dat al vlakbij het terrein uitgevoerd is, bracht echter geen relevante archeologische resten aan het licht. Verder stellen we vast dat het grootste deel van het terrein vandaag ingenomen wordt door weginfrastructuur, waarvan we verwachten dat het al voor een aantasting van het bodemarchief gezorgd heeft. Enkel in de zone van het nieuwe bufferbekken, een zone van ca. 1025 m², is mogelijk nog een goed bewaard bodemarchief te verwachten.

Het archeologisch potentieel van verder vooronderzoek schatten we echter slechts laag in. Op de meeste plaatsen kent het onderzoeksgebied slechts een beperkte breedte en een verstoringdiepte die grotendeels overeen komt met de verstoringdiepte van de huidige weginfrastructuur. Daardoor schatten we de trefkans op relevante archeologische resten eerder laag in. Indien toch relevante archeologische resten vastgesteld worden, zal het moeilijk zijn ze correct te kunnen interpreteren, omwille van het gebrek aan ruimtelijk inzicht.

Ter hoogte van de zone waar een nieuw bufferbekken komt, is nog geen weginfrastructuur aanwezig. Mogelijk is het bodemarchief hier beter bewaard gebleven. Toch is ook hier sprake van een eerder beperkte zone waar bodemingrepen gepland worden en zorgt dit, samen met de driehoekige vorm van het terrein voor een beperkt ruimtelijk inzicht. Ook vond vlakbij al grootschaliger onderzoek plaats, dat geen relevante archeologische resten aan het licht bracht. We verwachten ter hoogte van de zone van het nieuwe bufferbekken een gelijkaardig resultaat als het resultaat van de nabijgelegen onderzoeken.

Alles samen komen we tot het besluit dat het potentieel op kennisvermeerdering in geval van verder vooronderzoek te beperkt is om de kosten ervan te verantwoorden. Daarom worden in het kader van de geplande werken geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht.

3 Samenvatting

Naar aanleiding van plannen voor de aanleg van riolering en de heraanleg van wegenis met bijhorende omgevingsaanleg, diende een archeologienota opgesteld te worden. Het uitgevoerde bureauonderzoek geeft aan dat de regio archeologisch potentieel kent voor resten vanaf de steentijd.

Het onderzoeksgebied zelf bevindt zich echter grotendeels ter hoogte van een historisch wegtracé. Vandaag de dag is nagenoeg het volledige terrein al ingenomen door weginfrastructuur, waarvan we verwachten dat ze al enige aantasting van het bodemarchief heeft betekend.

Ter hoogte van de zone waar een nieuw bufferbekken gepland wordt, is mogelijk wel nog sprake van een goed bewaard bodemarchief. Het gaat echter om een beperkte zone, geflankeerd door weginfrastructuur. De trefkans op relevante archeologische resten is daardoor eerder beperkt en indien toch relevante resten aangetroffen worden, zal het moeilijk zijn ze correct te interpreteren als gevolg van een beperkt ruimtelijk inzicht.

Eerder, grootschaliger onderzoek hier vlakbij bracht verder ook geen relevante archeologische resten aan het licht. Omwille van al deze elementen schatten we het potentieel op kennisvermeerdering in geval van verder vooronderzoek slechts laag in. Te laag om de kosten ervan te verantwoorden. Daarom worden in het kader van de geplande werken geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

De Moor, G./M. Lootens/D. Van De Velde/L. Meert, 1997. *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 21 Tielt*, Gent.

Reyns, N., 2024: *Archeologienota Nazareth – Heerweg*, Bornem (Rapporten All-Archeo bv 1934).

4.2 Websites

Cartesius (2026)

<https://www.cartesius.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2026)

<https://dov.vlaanderen.be/>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2026)

<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2026)

<https://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2026)

<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2026)

<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

